Е. А. Каражия,
старший викладач кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-3609-2432

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.145

СКЛАД ТА СПЕЦИФІКА СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ

E. Karazhia,
Senior Lecturer of the Department of Economics, Law and Business Management,
Odessa National Economic University

THE COMPOSITION AND SPECIFICS OF THE SYSTEM FOR ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF REGIONS

У статті розкрито структуру і охарактеризовано специфіку системи оцінювання конкурентоспроможності регіонів, яка характеризує способи вимірювання здатності регіону стабільно виробляти і споживати товари і послуги в умовах конкуренції, забезпечення якості економічного зростання, високого рівня життя населення, екологічного добробуту та безпеки територій, підвищення іміджу регіону. Оцінювання конкурентоспроможності регіонів представлено у вигляді процедури визначення здатності регіону як територіальної одиниці бути більш привабливою для споживачів у порівнянні з іншими одиницями завдяки кращій якості життя і більш вигідним умовам для здійснення господарської діяльності. Запропоновано методичний підхід до інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів, що дозволяє, на основі наявної в регіоні статистичної інформації, отримати об'єктивне уявлення про рівень конкурентоспроможності конкретного регіону відповідно до визначених напрямів і пріоритетів його розвитку.

The article highlights the need to study the specifics of the formation and implementation of a system for assessing the competitiveness of regions in modern conditions. It is determined that on the basis of this study it is possible to develop a methodological approach to assessing the competitiveness of regions, based on the use of formalized research methods that use available data on the functioning of regions, social, economic, cultural and other aspects of their lives. The structure and specifics of the system of assessing the competitiveness of regions, which characterizes ways to measure the ability of the region to produce and consume goods and services in competition, quality of economic growth, high living standards, environmental welfare and security, improving the image of the region. Assessing the competitiveness of regions is presented in the form of a procedure for determining the ability of a region as a territorial unit to be more attractive to consumers compared to other units due to a better quality of life and more favorable conditions for economic activity. The composition of the system for assessing the competitiveness of the region is described. A methodical approach to the integrated assessment of the competitiveness of regions is proposed, which allows, based on statistical information available in the region, to get an objective idea of the level of competitiveness of a particular region in accordance with certain directions and priorities of its development. As the main systemic indicators of the development of the competitiveness of the regions we have identified: an index that determines the standard of living of the population; index of competitiveness of the region; innovation index and an index that reflects the level of

infrastructural development of the region. A comprehensive assessment of the development of the territory will analyze the state of the economic environment, the effectiveness of the economic policy strategy and increase competitiveness, the activities of the private and public sectors, the competitive advantages and disadvantages of the territory.

Ключові слова: конкурентоспроможність регіонів, конкурентні позиції, підхід, система, методика, оцінка конкурентоспроможності, критерії оцінки.

Key words: competitiveness of regions, competitive positions, approach, system, methodology, competitiveness assessment, evaluation criteria.

ПРОБЛЕМА ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Процеси глобалізації, транснаціоналізації та лібералізації ринків істотно вплинули на підвищення ролі забезпечення конкурентних позицій країн на світових ринках. Становлення регіону як суб'єкта конкурентних відносин визначає необхідність формування у нього властивостей і стандартів, здатних забезпечити його виживання і розвиток в умовах конкуренції. Такою властивістю стає конкурентоспроможність, що відображає потребу в збереженні і розвитку регіону як економічного суб'єкта, що функціонує в умовах ринку. З цих позицій ключове значення набуває завдання розробки і впровадження в практику регіонального менеджменту методів і технологій оцінювання конкурентоспроможності регіонів.

Конкурентоспроможність регіону перебуває під впливом постійних динамічних змін у світовому економічному, політичному і технологічному середовищі, зростаючої конкуренції інших регіонів щодо залучення обмежених ресурсів, а тому потреба зміцнення конкурентоспроможності в однаковій мірі є актуальною для всіх регіонів кожної конкретної країни. Відповідно, кожен регіон повинен намагатися підвищувати свою конкурентоспроможність на всіх рівнях, що є важливою умовою забезпечення його подальшого розвитку.

Виходячи зі сказаного вище, актуальною науковою задачею є дослідження структури і виявлення специфіки формування і реалізації системи оцінювання конкурентоспроможності регіонів. На цій основі можлива розробка методичного підходу до оцінки конкурентоспроможності регіонів, що базується на використанні формалізованих методів дослідження, які використовують доступні дані щодо функціонування регіонів, соціального, економічного, культурного та інших аспектів їх життєдіяльності.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Пошуку і виділенню ключових рушійних сил регіональної конкурентоспроможності присвячені, повністю або частково, дослідження значного числа вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема, у науковому співтоваристві проблема оцінювання конкурентоспроможності територій стала об'єктом уваги таких відомих вчених, як М. Портер, А. Класік, І. Бегг, які сформували основне термінологічне поле, розробили основні принципи і підходи до оцінювання [8; 13; 15]. Серед українських вчених зазначена проблематика відображена, зокрема, в роботах Надточій І.І., Ольшанської О.В., Притуленко О.В., Прокопюка А., Полякової Ю.В., Порудєєвої Т.В., Ракіпова В.Р. [1—6]. Водночас є необхідність подальшої актуалізації та уточнення понятійного апарату, формування методології оцінки конкурентоспроможності регіонів на базі науково обґрунтованої системи факторів.

Конкурентоспроможність країни є похідною від реалізації потенціалу її регіонів на внутрішніх і зовнішніх ринках, якості та рівня життя населення регіонів,

збалансованості їх розвитку. Саме такий конкурентний потенціал стає об'єктом уваги з боку наукового співтовариства та практиків, що займаються проблемами управління на регіональному рівні [11; 12; 14].

Аналізуючи роботи різних авторів, слід відзначити, що в сучасних умовах конкурентне економічне становище суб'єктів регіональної економіки визначається їх здатністю здійснювати господарську діяльність у ринковому середовищі на умовах самостійності та самофінансування. Виходячи з цього, слід формувати систему оцінки конкурентоспроможності регіонів.

Отже, аналіз робіт сучасних науковців показав, що проблема дослідження конкурентоспроможності регіону і формування умов для її розвитку залишається вкрай актуальною для вітчизняної економіки на сучасному етапі. Така проблема, поряд з необхідністю структурування та систематизації факторів конкурентоспроможності регіону на основі існуючих підходів, зумовила актуальність теми цієї статті.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження структури і виявлення специфіки формування і реалізації системи оцінювання конкурентоспроможності регіонів, а також узагальнене формування підходу до оцінювання цієї конкурентоспроможності.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ І РЕЗУЛЬТАТИ

Традиційний підхід до тлумачення сутності конкурентоспроможності, який враховує комплексний вплив на розвиток соціальних та економічних чинників, найповніше розкриває сутність поняття "конкурентоспроможності регіону" [3; 5; 11]. На думку автора статті, під час оцінювання конкурентоспроможності регіону слід взяти до уваги не менш важливі фактори, як-от: імідж регіону; безперервне відтворення інновацій і сприйнятливості території до нових товарів і послуг, екологічний стан. Таким чином, можна дати авторське визначення поняттю "конкурентоспроможність регіону" — це здатність регіону стабільно виробляти і споживати товари і послуги в умовах конкуренції, за умови забезпечення якості економічного зростання, високого рівня життя населення, екологічного добробуту та безпеки територій, а також підвищення загалом іміджу регіону.

Конкурентоспроможність регіону залежить від його здатності передбачати і успішно адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх економічних та соціальних викликів через створення нових економічних можливостей. При тому що поняття конкурентоспроможності досить щільно пов'язане з економічною ефективністю, більше уваги приділяється такому виміру, як економіка знань і рівень інвестицій в інновації, передусім — в області високотехнологій. Натомість у довгостроковій перспективі економічна ефективність будь-якого регіону залежить більшою мірою від здатності вміло адаптуватися до змін, ніж від рівня накопичених фінансових ресурсів або сумарної промислової потужності. Отже, вимірювання та аналіз конкурентоспроможності все частіше

здійснюється через такі категорії, як креативність, знання, екологія.

Доцільно виділяти складові конкурентоспроможності регіону (рис. 1):

- високий рівень життя населення (конкурентоспроможність на ринку праці);
- ефективність функціонування господарського механізму регіону (конкурентоспроможність на ринку товарів і послуг);
- його інвестиційна привабливість (конкурентоспроможність на ринку капіталу).

Під оцінюванням конкурентоспроможності регіонів, на думку автора, слід розуміти процедуру визначення здатності регіону як територіальної одиниці бути більш привабливою для споживачів у порівнянні з іншими одиницями завдяки кращій якості життя і більш вигідним умовам для здійснення господарської діяльності.

Слід зазначити, що в аналізі та оцінюванні рівня конкурентоспроможності регіону зацікавлені різні суб'єкти господарювання, а саме:

- інвестори, які бажають вкласти в його розвиток кошти;
- фінансово-кредитні установи, які надають кредити для фінансування програм розвитку регіонів та економічних суб'єктів на їх території;
- конкуренти (регіони), які здійснюють аналогічні види економічної діяльності;
- органи державної влади для оцінки можливостей і загроз регіонального та національного розвитку.

Оцінювання конкурентоспроможності регіонів являє собою складну багатофакторну задачу, яка може вирішуватися різними методами аналізу: кластерний,

Рис. 1. Структура конкурентоспроможності регіону

Джерело: складено автором на основі [6; 10; 12].

побудова порівняльних таблиць, діаграм, а також найбільш поширений — ранговий метод [5; 11; 14].

Забезпечення і підвищення конкурентоспроможності регіонів країни неможливо без комплексного аналітичного дослідження умов і результатів їх функціонування. Окремими завданнями такого оцінювання є:

- формування бази для вибору напрямів забезпечення і підвищення конкурентоспроможності регіону;
- визначення сукупності узагальнених індикаторів, які дозволяють дати кількісну оцінку динаміки та основних тенденцій в забезпеченні конкурентоспроможності регіону.

Склад системи оцінювання конкурентоспроможності регіону показано на рисунку 2.

Оскільки критерій конкурентоспроможності є комплексним показником, що враховує головні параметри конкурентних переваг, важливим моментом тут є питання про те, скільки і які параметри необхідно застосовувати в якості головних чинників під час розрахунків цих критеріїв.

Для порівняння регіонів між собою, визначення рівня їх розвитку та конкурентоспроможності можлива наступна класифікація основних регіональних індикаторів:

- економіка (ВВП на душу населення);
- зайнятість по галузях господарства;
- ринок праці (рівень безробіття, рівень зайнятості населення);
- демографія (чисельність населення, щільність населення на 1 кв. км, структура населення за віковими групами);
- освіта (освітній рівень осіб в працездатному віці).

Кількість факторів (або індикаторів) конкурентоспроможності для регіонів може охопити широкий спектр показників, які пропонується розділити на три групи: економічні, соціальні і управлінські.

Нині управлінські фактори, пов'язані з якістю державних інститутів, відносяться, ймовірно, до важливих факторів конкурентоспроможності країни та її регіонів. У цьому відношенні прикладом можуть служити скандинавські країни, високі рейтинги конкурентоспроможності яких забезпечуються насамперед високою якістю політичного управління та їх соціаль-

Рис. 2. Склад системи оцінювання конкурентоспроможності регіону

Джерело: розроблено автором.

ною спрямованістю. Загалом у розвинених країнах розвиток конкурентоспроможності регіонів залежить від схильності до модернізації і диверсифікації шляхом розвитку наукомістких технологій та інновацій. При цьому важливим фактором конкурентоспроможності залишається екологія і стан навколишнього середовища.

Аналіз основних факторів показує, що ряд параметрів не мають конкретної розмірності і числового виразу, так як вони важко піддаються вимірюванню і за ним немає статистичних даних. У зв'язку з цим представлені вище фактори можуть характеризуватись лише побічно через оцінку якісної сторони конкурентоспроможності регіонів.

Оскільки поняття конкурентоспроможності є відносним, то порівняння рівня конкурентоспроможності регіонів можливо на основі системи показників. Аналіз існуючих підходів показав, що для таких цілей пропонується чимало систем показників, які включають як дані статистики, так і експертні оцінки.

Сукупність взаємопов'язаних показників повинна задовольняти таким критеріям [1; 10]:

- забезпечувати регіональний рівень представлення даних,
- бути нескладною для сприйняття і обробки даних,
- відповідати системі національної статистики,
- бути репрезентативною для міжнародних зіставлень, забезпечувати проведення оцінки в динаміці.

Спираючись на праці дослідників [4; 7; 8; 11], вважаємо, що конкурентоспроможність регіонів не може бути повністю відображена одним або декількома економічними чи соціальними показниками мікро- або макрорівня, а також їх зіставленням з аналогічними показниками інших територій. Одним із способів, що дозволяють різнобічно оцінювати чинники конкурентоспроможності, а також чиниться ними вплив, є побудова індексів.

У соціальних науках індекс визначають як штучно створений інструмент кількісної або якісної оцінки певної області, який утворюють субіндикатори; на цій підставі розглянуті об'єкти можуть ранжуватися. Саме за допомогою індексу доцільніше оцінювати концепти, які не можуть визначатися одним показником (наприклад, конкурентоспроможність, індустріалізація, узгодженість, інтеграція ринків та ін.).

Для визначення складових індексів, що відображають рівень розвитку і конкурентоспроможності регіону, необхідно у передусім визначити ряд показників, які будуть враховуватися при визначенні цієї конкурентоспроможності. Важливою умовою побудови індексу, який би найбільш повно відображав, наскільки конкурентним є той чи інший регіон, є вибір адекватних показників, які повинні повною мірою відображати критерій конкурентоспроможності та основних конкурентних переваг, відображати прогресивність галузевої структури, а також бути статистично доступними і містити мінімум суб'єктивної інтерпретації. Вибір показників також визначається наявністю статистичних даних за цими показниками.

Так, в якості основних системних показників розвитку конкурентоспроможності регіонів нами визначено:

- показник (індекс), який визначає рівень життя населення;
- індекс конкурентоспроможності (продуктивності) регіону;
- інноваційний індекс;
- показник (індекс), який відображає рівень інфраструктурного розвитку регіону.

На другому етапі, з огляду на те, що всі показники мають різну розмірність, проведемо їх нормування. Для цього визначимо часткові індекси (як відношення фактичного значення-гопоказника для кожного регіону

(X_j) до кращого в аналізованому регіоні), диференціюючи показники на стимулятори та дестимулятори та розраховуючи їх за такими формулами:

$$k = \frac{x_{ij}}{x_{ij \max}} \text{ — для показників стимуляторів;}$$

$$k = \frac{x_{ij}}{x_{ij \min}} \text{ — для показників дестимуляторів.}$$

На наступному етапі необхідно визначити інтегральний індикатор конкурентоспроможності регіону за кожною з груп показників. Однак перед тим слід провести аналіз отриманих даних після проведення стандартизації показників, щоб побачити ступінь їх диференціації за регіонами.

Приватні показники конкурентоспроможності для кожної групи факторів (К) доцільно розраховувати як середньгеометричні величини, в яких вагомості факторів всередині груп однакові.

Інтегральний (загальний) показник конкурентоспроможності регіону (J_p) доцільно представити у вигляді суми приватних показників конкурентоспроможності для груп факторів з урахуванням їх вагомості, оскільки ступінь впливу факторів окремих груп на загальну конкурентоспроможність регіону не однакова.

У підході, що пропонується автором статті, кількісна оцінка конкурентоспроможності регіонів здійснюється математичними методами на основі трьох груп статистичних показників:

1. Показники, що характеризують вплив техніко-економічних факторів на конкурентоспроможність регіону (виробнича та фінансова діяльність).

2. Показники, що характеризують вплив факторів людського потенціалу на конкурентоспроможність регіону (освіта, культура, охорона здоров'я та громадська безпека; рівень та якість життя і стан екології).

3. Показники, що характеризують вплив факторів інноваційного розвитку на конкурентоспроможність регіону (інноваційна та інвестиційна діяльність).

Рекомендується використовувати інтегральний показник, заснований на ряді статистичних даних — інтегральний рівень конкурентоспроможності регіону, що є коефіцієнтом (відносним показником), отже, не повинен залежати від розмірів території або чисельності населення регіону. Інтегральний показник конкурентоспроможності визначається у вигляді:

$$J_p = \sum_{i=1}^n b_i K_i,$$

де K_i — приватні показники конкурентоспроможності, що відносяться до груп факторів, які характеризують досліджуваний регіон; b_i — вагомості групи факторів в загальній сумі (визначається експертним шляхом).

У таблиці 1 представлено приклад структури інтегрального показника конкурентоспроможності регіонів України.

Виходячи з можливостей і особливостей вітчизняної статистики, з огляду на світовий досвід мінімізації кількості показників, для аналізу і оцінки конкурентоспроможності регіонів України доцільно формувати систему показників, згруповану в два напрями:

- а) поточна конкурентоспроможність (група економічних, соціальних і демографічних показників);
- б) стратегічна конкурентоспроможність (група показників зовнішньоекономічної діяльності, науки та інновацій).

Результатом застосування індексів конкурентоспроможності регіону є комплексна оцінка економічних і / або соціальних аспектів розвитку території. З їх допомогою експерти (економісти, політики, вчені, підприємці та ін.) можуть аналізувати стан економічного середовища, ефективність реалізації стратегії економічної політики і підвищення конкурентоспро-

Таблиця 1. Структура інтегрального показника конкурентоспроможності регіонів України (варіант)

№ п/п	Групи індикаторів	Індикатори	Ступінь впливу на інтегральний показник, %	
Показники, що характеризують вплив техніко-економічних факторів на конкурентоспроможність регіону				
1	Стабільність розвитку	ВРП на душу населення, рівень інфляції, дефіцит / профіцит регіонального бюджету, ПП на 1 жителя, квота зовнішньоторговельного обороту, експорт на душу населення	20-40 %	
2	Інфраструктура	Щільність автомобільних доріг, залізничних колій, кількість телефонів (в розрахунку на 100 сімей)		
3	Розмір ринку	Співвідношення сукупних витрат і доходів, середня і мінімальна заробітна плата, рівень бідності, купівельна спроможність середньодушового доходу, зростання чисельності населення		
Показники, що характеризують вплив факторів людського потенціалу на конкурентоспроможність регіону				
4	Здоров'я населення	Кількість лікарняних ліжок (в розрахунку на 10 тис. жит.). Кількість місць в санаторіях (в розрахунку на 10 тис. жит.). Рівень травматизму на виробництві, кількість померлих від самогубств, кількість хворих з вперше встановленим діагнозом активного туберкульозу	50 %	
5	Початкова та середня освіта	Охоплення дітей дошкільними закладами, початковою освітою, охоплення дітей і підлітків базовою загальною середньою і повною загальною середньою освітою		
6	Вища освіта й навчання протягом життя	Середня тривалість навчання, частка осіб з вищою освітою старше 25 років, загальні витрати на вищу освіту (% від ВРП), частка осіб, залучених до процесу підвищення кваліфікації / перекваліфікації та систему післядипломної освіти		
7	Ринок праці	Рівень безробіття, рівень продуктивності праці, рівень економічної активності, плинність робочої сили, рівень зайнятості, середня тривалість пошуку роботи		
8	Екологія	Кількість промислових токсичних відходів в сховищах, викиди азоту, кількість важких металів в стічних водах	10-30 %	
Показники, що характеризують вплив факторів інноваційного розвитку на конкурентоспроможність регіону				
9	Інноваційність	Кількість зареєстрованих патентів, кількість наукових публікацій, частка науковців в загальній структурі зайнятості, кількість патентів в сфері high - tech, біотехнологій, телекомунікацій		
10	Технології	Частка господарств з доступом до інтернету, частка торгівлі через інтернет, забезпеченість підприємств комп'ютерами		

Джерело: розроблено автором.

можності, діяльність приватного та громадського сектору, конкурентні переваги і недоліки території, іншу інформацію.

ВИСНОВКИ

Одним з важливих аспектів ефективного регіонального управління є якісний аналіз та контроль змін рівня конкурентоспроможності регіонів, заснований на обґрунтованій методології оцінювання їх конкурентних позицій.

Оцінювання конкурентоспроможності регіонів представлено у вигляді процедури визначення здатності регіону як територіальної одиниці бути більш привабливою для споживачів в порівнянні з іншими одиницями завдяки кращій якості життя і більш вигідним умовам для здійснення господарської діяльності. У підході, що пропонується автором статті, кількісна оцінка конкурентоспроможності регіонів здійснюється математичними методами на основі трьох груп статистичних показників: показники, що характеризують вплив техніко-економічних факторів на конкурентоспроможність регіону; показники, що характеризують вплив факторів людського потенціалу на конкурентоспроможність регіону; показники, що характеризують вплив факторів інноваційного розвитку на конкурентоспроможність регіону. Рекомендується для оцінювання використовувати інтегральний рівень конкурентоспроможності регіону, приклад структури якого наведено у статті.

Запропонований підхід до інтегральної оцінки конкурентоспроможності регіонів базується на використанні економіко-математичних методів дослідження, водночас, дозволяє самостійно здійснити оцінку рівня конкурентоспроможності регіону, який аналізується, і отримати об'єктивне уявлення про рівень його конкурентоспроможності відповідно до визначених напрямів і пріоритетів розвитку, чим обґрунтовується можливість і доцільність його використання на практиці.

Література:

1. Надточій І.І. Оцінка конкурентоспроможності регіонів з позиції бізнес-орієнтованого підходу: методичні аспекти / І.І. Надточій, В.Р. Ракіпов // Вісник ХНАУ. Серія "Економічні науки": зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. — Харків: ХНАУ, 2020. — № 1. — С. 405—418.
2. Надточій І.І. Моніторинг конкурентоспроможності трансформаційних процесів у регіонах України / І.І. Надточій, В.Р. Ракіпов // Вісник ХНАУ. Серія "Економічні науки": зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. — Харків: ХНАУ, 2020. — № 2. — С. 400—413.
3. Олшанська О.В., Притуленко О.В. Теоретичні аспекти управління регіональними соціально-економічними системами // Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні: матеріали виступів III Між-

народної науково-практичної інтернет-конференції (11 квітня 2019 р., м. Київ). Київ: КНУТД, 2019. С. 276—281.

4. Полякова Ю. В. Пріоритети забезпечення конкурентоспроможності регіонів України: монографія. Львів: ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України", 2018. 336 с.

5. Порудєєва Т. В. Оцінка конкурентоспроможності Причорноморського регіону України в умовах поглиблення процесів глобалізації та євроінтеграції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2017/15_2017/31.pdf

6. Прокопчук А. Структура економіки регіону: концептуалізація поняття і типологія // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. — 2016. — Вип. 2 (48). — С. 143—147.

7. A study on the factors of regional competitiveness. A draft final report for the European Commission Directorate-General Regional Policy [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf

8. Begg I. Cities and competitiveness. — Urban Studies. — Vol. 36. — 1999. — P. 795—809.

9. Cellini R., Soci A. Pop competitiveness. — Banca Nazionale del Lavoro. — Quarterly Review. — 2002. — P. 71—101.

10. ECORYS. The competitiveness of places and spaces: A Position Paper. Rotterdam/Leeds/Birmingham/Brussels, 2004.

11. Gardiner B., Martin R., Tyler P. Competitiveness, Productivity and Economic Growth across the European Regions. Second revised version, July 2004. — London. — 2004. — 40 p.

12. Kitson M., Martin R., Tyler P. Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept // Regional Studies. — 2004. — V. 38.9.

13. Klassik A. Cities competitiveness and competitive strategy analysis / A. Klassik // Urban Studies. — 1995. — № 3. — P. 52—25.

14. Lengyel I. Economic Growth and Competitiveness of Hungarian Regions // Paper prepared for "Reinventing Regions in the Global Economy" RSA Conference, 12th-15th April 2003. Pisa, Italy, 2003.

15. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. Palgrave, 1998.

References:

1. Nadtochiy, I. I. and Rakipov, V. R. (2020), "Estimation of competitiveness of regions from the position of business-oriented approach: methodical aspects", Bulletin of KhNAU. Series "Economic Sciences", vol. 1, pp. 405—418.

2. Nadtochiy, I. I. and Rakipov, V. R. (2020), "Monitoring the competitiveness of transformation processes in the

regions of Ukraine", Bulletin of KhNAU. Series "Economic Sciences", vol. 2, pp. 400—413.

3. Olshanskaya, O. V. and Prytulenko, O. V. (2019), "Theoretical aspects of management of regional socio-economic systems", Materialy vystupiv III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi. Suchasni determinanty rozvytku biznes-protseviv v Ukrayini [Materials of speeches of the III International scientific-practical Internet conference. Modern determinants of business processes development in Ukraine], KNUUD, Kyiv, Ukraine, pp. 276—281.

4. Polyakova, Yu. V. (2018), Priorytety zabezpechennya konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy: monohrafiya [Priorities for ensuring the competitiveness of the regions of Ukraine: a monograph], SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine", Lviv, Ukraine.

5. Porudeeva, T. V. (2017), "Estimation of competitiveness of the Black Sea region of Ukraine in the conditions of deepening of processes of globalization and European integration", Prychornomors'ki ekonomichni studiyyi, [Online], vol. 15, available at: http://bses.in.ua/journals/2017/15_2017/31.pdf (Accessed 29 Jul. 2021).

6. Prokopyuk, A. (2016), "The structure of the region's economy: conceptualization of the concept and typology", Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Economics series, vol. 2 (48), pp. 143—147.

7. Martin, R. L. (2004), "A study on the factors of regional competitiveness", A draft final report for the European Commission Directorate-General Regional Policy, [Online], available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf (Accessed 29 Jul. 2021).

8. Begg, I. (1999), "Cities and competitiveness", Urban Studies, vol. 36, pp. 795—809.

9. Cellini, R. and Soci, A. (2002), "Pop competitiveness", Banca Nazionale del Lavoro. — Quarterly Review, pp. 71—101.

10. ECORYS (2004), The competitiveness of places and spaces, A Position Paper, Rotterdam/Leeds/Birmingham/Brussels.

11. Gardiner, B., Martin, R. and Tyler, P. (2004), Competitiveness, Productivity and Economic Growth across the European Regions, London, UK.

12. Kitson, M., Martin, R. and Tyler, P. (2004), "Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept", Regional Studies, vol. 38.9.

13. Klassik, A. (1995), "Cities competitiveness and competitive strategy analysis", Urban Studies, vol. 3, pp. 52—25.

14. Lengyel, I. (2003), "Economic Growth and Competitiveness of Hungarian Regions", Paper prepared for "Reinventing Regions in the Global Economy" RSA Conference, Pisa, Italy.

15. Porter, M. E. (1998), The Competitive Advantage of Nations. Palgrave.

Стаття надійшла до редакції 29.07.2021 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА